

Удосконалення свиней великої чорної породи в племрепродукторі «Червона Зірка» Донецької області

О.В. Прокопенко – кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Донецького інституту агропромислового виробництва

С.Л. Войтенко – кандидат сільськогосподарських наук, провідний науковий співробітник Інституту свинарства ім. О.В.Квасницького УААН

Стосовно великої чорної породи свиней, яка, згідно з диференціацією, належить до материнських генотипів, племінна робота спрямована на збереження специфічних особливостей та ознак певної генетичної структури породи, забезпечення достатньо високої генетичної мінливості ознак у межах груп.

Аналіз генеалогічних зв'язків у більшості господарств, що розводять свиней великої чорної породи, засвідчив високу подібність кнурів і маток з тваринами заводського стада “Червона Зірка” Донецької області, тобто формування стад відбувається за рахунок ліній і родин, що утримуються у племрепродукторі.

Племрепродуктор «Червона Зірка» Костянтинівського району Донецької області понад 40 років вирощує та реалізує свиней великої чорної породи. Поголів'я цих тварин – 200 основних свиноматок і 40 основних кнурів за середньорічної кількості 4000 свиней. Цілеспрямована селекційно-племінна робота та оптимальний рівень годівлі уможливили створення в господарстві високопродуктивного стада з інтенсивністю росту свиней під час вирощування – 650 г, а на відгодівлі – 500 г. Щорічно племінний репродуктор реалізує до 500 голів молодняку, 95% з якого – класу еліта.

Господарство орієнтується на забезпечення свиней кормами власного виробництва з розрахунку витрат на 1 кг приросту 7–8 корм. од., з них концентрованих – 6 корм. од.

Такий підхід дав змогу забезпечити вихід поросят на одну свиноматку – 18,8 з середньою живою масою поросят у 2 місяці 17,2 кг.

Кращими за продуктивністю вважаються родини маток Ітоки, Ліри, Ветки, багатоплідність яких, відповідно 11; 10,8; 10,5 голів, а жива маса гнізда поросят у 2 місяці – 193; 171 і 185 кг.

Серед ліній кнурів до провідних належать Бікслей і Чародій, особини яких за тілобудовою і продуктивністю віднесені до класу еліта.

Основним типом добору в стаді є внутрішньогруповий гомогенний, спрямований на збереження споріднених груп. Критерієм збереження генотипу породи в селекційному стаді великої чорної породи вважається відсутність генеалогічних зв'язків з іншими породами та наявність своєрідних ознак. Проте за таких умов у популяції, обмеженій у чисельності складно уникнути спорідненого розведення. На думку вчених, за тісного інбридингу (II-I і II-II) розщеплюється гетерозиготний генотип родоначальника на нові, більш гомозиготні комбінації. Створюється нова якість, у чому і виявляється його еволюційне значення у дикій природі і селекційне – в роботі з домашніми тваринами.

У перспективі необхідно проводити у стадії добір батьківських пар з урахуванням спорідненості, причому частину особин слід поєднувати в межах родинного підбору, що дасть змогу знизити гетерозиготність нащадків та створити масив однотипних аутбредних тварин.

У лініях і родинах, де мінливість ознак при комбінації спадкової основи мінімальна, потрібно застосовувати кроси ліній. Оскільки якісне відокремлення стада неможливе без оцінки тварин за генотипом методом контрольної відгодівлі нащадків, основним методом селекції визначити переважуючу за масою однієї голови при відлученні з обов'язковою оцінкою кнурів за відгодівельними якостями потомства в умовах господарства.

У стаді, яке за цінністю особин віднесене до генофондного, генетичний резерв свиней забезпечується спрямованим паркуванням та збереженням замороженої сперми кнурів усіх ліній і ДНК.

За «Програмою селекції з локальними та зникаючими генотипами свиней України на 2003–2012 роки» для великої чорної породи передбачено такий цільовий стандарт:

жива маса, кг: кнури (24 міс.)	—	262;
свиноматки (16 міс.)	—	190;
довжина тулуба, см: кнури (24 міс.)	—	169;
свиноматки (16 міс.)	—	152;
багатоплідність, гол.	—	10;
збереженість, %	—	95;
маса гнізда поросят у 2 міс., кг	—	175;
вік досягнення живої маси 100 кг, дн	—	195;
витрати кормів на 1 кг приросту, корм. од.	—	4,3;
довжина півтуші, см	—	92;
товщина шпикю на рівні 6–7 грудних хребців, мм	—	33.